

יש בכלל ח' מצות וכו' א' שלא לאכול ביום י"ד וכו'. מן הראוי היה להקדים להשגיח
חמץ ביום י"ד ואח"כ שלא לאכול חמץ ביום י"ד ואח"כ לאכול מזה בליל פסח
ולספר ביניהם מזרים להיות אחר י"ד ליל פסח ואח"כ לא יראה חמץ ולא ימלא כל
שבעה ואח"כ שלא לאכול חמץ והערוכותו כל ז' אכל עמם סידורם כן משום דנכון
להקדים עמם מצות השבת. חמץ דלילו לא היה חסור לאכלו לא היינו מנוזים על
השבת והסמיק לו בהקדמתו שלא לאכול חמץ ביום י"ד דבהכי סגי ליתן עמם להשבתו
ביום י"ד ולפיכך לא הוצרך להקדים שלא לאכול חמץ כל שבעה. א"כ הקדים שלא לאכול
חמץ ביום י"ד להשבתו ביום י"ד מפני שראוי להקדים שב ואל תעשה לקום עשה לפי
שלאפשר לקיימה בלי מעשה א"כ משום דהמירא טעי שטעם עליה מלקוח. ואלו קדים איסור
אכילת חמץ כל שבעה לאיסור בל יראה ובל ימלא אי משום דאכילה המירא דענוש כרת

יש בכללן שמונה מצות. שלש מצות עשה. וחמש מצות לא תעשה. וזהו פרט:

(א) שלא לאכול חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה. (ב) להשבית שאור ביום ארבעה עשר. (ג) שלא לאכול חמץ כל שבעה. (ד) שלא לאכול תערובת חמץ כל שבעה. (ה) שלא יראה חמץ כל שבעה. (ו) שלא ימצא חמץ כל שבעה. (ז) לאכול מצה בלילי הפסח. (ח) לספר ביציאת מצרים באותו הלילה:

וביאור מצות אלו בפרקים אלו :

כסף משנה

פרק א ב החמץ בפסח וכו'. כתב הרב מהר"ר אליה זצ"ל בחספומיו על סמ"ג החמץ בפסח אסור בהנאה הס"ב בקודם הפסח משש שעות ולמעלה ואף לר"ש שורפין גזירה שמא יאכלנו כדרכנו החמץ אלא נקט בפסח כלשון הרמב"ם כלעיל אבל לא משום דהוי קרא דלא יאכל דמיירי בהוך הפסח שני בלשניה כדחזקיה (פסחים כ"א:) דהא קי"ל דר' אבהו דאמר כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו אסור אכילה ואכילת חטאת הנהא במשמע וא"כ מאי איריא תוך הפסח אפילו קודם הפסח נמי, עכ"ל. ותמיהני דהא לא כתבו התוספות בדף כ"ח דנ"ס לר"ש שורפין אלא לאפוקי שלא יסיקו מעט משום דילמא חמי למיכל מניה אבל בבת אחת משום דמותר להסיק חטתיו אע"פ שהוא מהבשל בזמן האיסור וכן בשאר הנאות פשיטא דשרי כל

א כל יֵהְיוּ אוֹכְלֵי כֹזֵית חֶמֶץ בַּפֶּסַח מִתְחַלְלִת לַיִל הַחֲמִשָּׁה עָשָׂר עַד סוֹף יוֹם אֶחָד וְעֶשְׂרִים בְּנִסָּן בְּמִזְיֵד חַיִּיב כֹּרֵת שְׁנֹאמֵר כִּי כָל אוֹכֵל חֶמֶץ וְנִכְרְתָהּ . בְּשׁוּגָג חַיִּיב קֶרֶבֶן חֲטָאת קְבוּעָה . אֶחָד הָאוֹכֵל וְאֶחָד הַמִּמָּחָה וְשׁוֹתָהּ : **ב** יִהְיֶה חֶמֶץ בַּפֶּסַח אֲסוּר [א] בְּהִנִּיָּה שְׁנֹאמֵר לֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ לֹא יֵהְיֶה בּוֹ הִיתֵר אֲכִילָה .

א סמ"ג לאוין עה : ב שם וסוד אר"ס סי' תנב :
 ב חמץ בפסח אסור בהנאה וכו' . פ' כל שעה (דף כ"א) אמר חזקיה מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה שנאמר לא יאכל חמץ לא יבא בו היתר אכילה : והמניח

מן איסורו היינו משום גזירה ולא מדאורייתא והלא לעינן שאם יהיה עובר בלאו הלא הנגלה לר"ם ורבינו אע"ג דס"ל כר"י כתב בפסח בלישניה דחזקיה דאע"ז דכר' אבהו ס"ל. כתב שחיתת חולין בעזרה חינו אלא דבר קבלה והיינו כר' אבהו בדאיהא בפ' כל שעה נגלה כר"י והתם לא כתיב לא יאכל אלא לא תאכל ואפ"ה אסור בהנאה וכדכ' אבהו אע"פ שאי משמע איסור הנאה לא נחלק ביניהם אפ"ה ממ"ש בפ"ה מהל' מאכלות אסורות ופ"ב יריבא קרא מפורש ביותר דכ"ע מורו ביה נקטיה וכעין זה כתב הר"ן להר"ף:

והמבית:

תאכלו לימור הנאה וכו' לכן הביאו אותו להלכות ורבינו . וז"ל אם דעת רבינו לפסוק.
 כר' אבהו ז"ל הא אמרין בר"פ כל שעה (דף כ"ב) דר' אבהו קסבר כשהותרה נבלה
 היא וחלבה וגידה הותרה ולדידיה הוה מחני' דשולח אדם ירך לנכרי וגיד הנשה בחובו
 לא אחיה אלא כחמין דאמר ים בגידין בנותן טעם וז"ל רבינו דפסק לחין בגידין בנותן
 טעם בפ"ו מהל' מאכלות אסורות איך פסק בפ"ח מהל' מאכלות אסורות להוה מחני'
 דשולח אדם וכו' דאחיה דלא כוותיה . ועוד קשה דבסוף הסוגיא (דף כ"ג) מוכח שם
 דקרא דיעשה לכל מלאכה דאחי להחיר חלב בהנאה היינו לר' יוסף דסביר כשהותרה
 נבלה חלבה וגידה לא הותרה אבל לר"ע דסביר דהותרה הוה לא אצטרין אחי קרא
 להחיר החלב וז"ל ר' אבהו דסביר כר"ע דהוה וחלבה וגידה הותרו וז"ל לדידיה לא
 אינטיגין קרא דיכלל חלב אלא לנרשא דר"ע וז"ל איך כחב רבינו שם דמיר החלב
 הוא משום קרא דיעשה לכל מלאכה הא לר' אבהו ודאי לא נריך קרא להכי והוא פסק כר'
 אבהו . ונראה דה"ז שם בשם הרמב"ן עמד על קושיא הראשונה ותימן דלרוחא.
 דמילתא איחמר הוה סוגיא ופירוש דבריו ל"ל דהכי קאמר דכשחייב הגמ' בריש הסוגיא
 קסבר ר' אבהו כשהותרה נבלה וכו' היינו לתרן הקושיא שהקשו עליו דהרי בגיד נאמר
 לא יאכל ומותר בהנאה ולפי המסקנא כבר מפורש קושיא זו בלאו הכי דנאמר דקרא
 דיעשה לכל מלאכה אחי להחיר חלב כר"י הגלילי וגיד מותר בהנאה מג"ש דחלב כדאמרו
 שם וז"ל לפי המסקנא שפיר מנ"י סבר רבי אבהו כשהותרה נבלה חלבה וגידה לא
 הותר וקרא דיעשה לכל מלאכה אחי להחיר חלב והשתא אחי שפיר חלבה . ודע שמה

פרק א א כל האוכל ביום חמץ בפסח ממתחילת ליל ט"ו וכו'. צפ"ה העור והרוסו (דף ק"כ) מרצה בפסח מדכחיב נפש לרבות את השוהה ואמרו שם הניח נמי הכי גבי נבלת עוף טעור וכו' המחמה באור טעם בחמה טעור ופי' שם הטעם נפש לרבות את השוהה וכחבו שם ההוס' [צד"ה לרבות] דאמ"נ דבעלמא שחיה בכלל אכילה הני מיילי בשחיה אבל הכא ללאו מיילי דשחיה לאו בכלל אכילה הוא ואצטריך נפש לרבוויי. ורצינו צפ"ג מהל' שאר אבות העומאה כחב או שהמחה את החלב באור וגממו הרי זו טעם כאכול מבשרם שהשוהה בכלל אוכל ע"כ. ולחלוהה לשמו שחבב שהשוהה בכלל אוכל משמע דאמרינן בעלמא דשחיה בכלל אכילה הוא ולכ"ה הוא קשה דטעמא דגממא לאו הכי הוא אלא משום דכחיב נפש אלא שכוונה ז"ל צמ"ה שהשוהה בכלל אוכל ר"ל דמכח קרא דנפש גלי לן דבכלל אכילה דקרא איכא שחיה. ואע"פ שרבינו לא כתב טעם דקרא דנפש אין השם בזה שאין כוונה אלא להשמיטנו הדיו: **ב החמץ** בפסח אסור בהייה שנאמר לא יאכל חמץ וכו'. ברי"פ כל שעה (דף כ"א): חזקיה ור' אבהו פליגי דחזקיה סבר דלא יאכל משמע לא יהיה בו היסור אכילה ור' אבהו פליגי עליה דקסבר כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע ואע"פ דבפ"ה ה' מילתא מאכלות ואסורות פסק רבינו כר' אבהו כחב כלון טעמו של חזקיה מפני שקרא חמץ פסוק יותר וכן חזקיה דרבי אבסיי ז"ל כתב ביום פירק כל שעה וכחב חמץ ז"ל זה הטעם משום דטעמא של חזקיה הוא פסוק יותר כלומר ור' אבהו לא חלק עליו אלא שמוסיף עליו דאפילו לא

הנהרות מיימוניות

[6] ודלא כר"י הגלילי דפליגי אר' יהודה ור"ש פרק כל שעה וקאמר התם ותמה על עוצמר היאך חמץ אסור בהנאה כל שבעה. ע"כ :

פרק א כל האוכל כוית עד תמאת קבועה. פ' אלו עובדין ופ' כל שעה: אחד האוכל ואחד הממחה ושניהם. פרק העור והרטוב: ההמץ בפקח אכור בהאשה עד לא ימנא בנתיבם. פרק כל שעה:

ואיסור החמץ ואיסור השאור שבו מחממין אחד הוא. פ"ד ערדיות ופ"ק דביצה: כתב הראב"ד ז"ל דוקא לשיעוריהם וכו' ואני אומר כמה פעמים כתבתי בחבור הזה שלכן קרא רמ"ז ז"ל שאל על התלמוד כן יעשה על דבריו ולא כיון בו לגלות דעתו עשה בדקדוקין המובחלים וסיועאם כי על אלו הבלכות ודין הסת שיעשה פרק ד' כדאיתא פ' אלו עוברין גמרא ממתינות דבוק שבדקדוק יקראו חמץ בשם פסח כדפי' דלפני זה ת"ק ור"ם כן אלעזר אומר חייב לבערם מפני שהאויס לחקם נמי (חמץ מבלא ופסח כפי' פ' א').

ד חמץ שעבר עליו הפסח אסור [ג] בהנייה לעולם .
 ודבר זה קנס הוא מדברי סופרים מפני שעבר על כל
 יראה ובל ימצא [ד] אסורו . אפילו הניחו בשגגה או
 באונס . כדי שלא יניח אדם חמץ ברשותו בפסח כדי
 שיהנה בו אחר הפסח : ה' חמץ שנתערב [ה] בדבר
 אחר תוך הפסח בין במינו בין שלא במינו הרי זה אסור
 בכל

א טור ס' חמץ סמ"ג לאוין עו עה : ב טור וסמ"ג סס :

עכ"ל . וטעם איסור החמץ בזמנו שהוא במשאו כח רביו פרק ט"ו מהלכות מאכלות
 אסורות לפי שהוא דבר שיש לו מחירין שהרי אחר הפסח יהיה כל הערבות מותר . ויש
 מי שכתב דלפי טעם זה ה"ס נשתערב משש שעות ולמעלה בערב הפסח שהוא במשאו ,
 ומדברי רבינו שכתב סוף פ"ד נראה שאפילו נשתערב מתחלת השנה אסור לאכלו בפסח
 ועם אכילתו . ועוד אסור שם מה שאמרו שהערבות מותר לאחר זמנו אם הוא במקוים
 תערובת חמץ בפסח אם לא :

אין

לכו הכי דילמא דמאי דנקט והכלל יכול לאכול לאשמועינן דאפילו הכי נשתרעט עס
 העמלה בפסח אכל ה"ס דאפילו נפסלה מלאכול לכלל דחייב לבער . ועוד דילמא נקט
 הכי משום דדוקא היכא דהכלל יכול לאכול ממנו אכל חי לאו הכי לא ממנו .
 וי"ל דכיון דאמרת הכי דלא ממנו אכל ודאי דנתיק מחורב אכול ובודאי דלמיה
 דכרז שריפה וכן משמע בהלכות : ועלה קאמר וכו' . כלומר וחס חלה לתוך דברייתא
 בפה שאור וכן דרייתא בפה חמץ אי אפשר דברייתא קמייאת מוכחא דבחמץ חייכי
 מקדאמר בפר הכי אכל בפה שאור משמע דבחמץ עסקין וכו' כיון דבחמץ עסקין
 ליפלו ויחייב דידה ולמה ליה למחדר אשור י"ל דלאשמועינן רבואה דאפילו שאור
 דהיכא דחדש לשיכיה בטלה : ולדברי הר"א וכו' . נראה ודאי דה"ס הכהו חרי קושי
 דהקשה דמקדאמר ד"ל וכו' דפת וכו' היה יכול להקשות מעלי דברייתא האחרת שכתב
 עוד שם ח"ר וכו' אלא שרצה להקשות לו קושיא אלימא כיון דברייתא דברייתא חייכי
 בפה חמץ ודוקא לא נפסלה מלאכול לכלל א"כ קמייאת נמי הוי הכי דאי לא תימא הכי
 אלא דנמאי דליידי כך דרייתא לא חייב כך היה להם לבאר בגמ' דעל הכהם משמע
 דמרייהו כחד גוונא הוו :

לחם משנה

ה חמץ שנשתערב בדבר אחר חוץ הפסח וכו' . כח ה"ס וטעם איסור החמץ בזמנו
 במשאו כח רביו פרק ט"ו מהל' מאכל' סס"ג לפי שהוא דבר שיש לו מחירין .
 ואע"ג שהוא כח בסוף ועוד אסור שם מה שאמרו וכו' וסוף פרק ד' כתב בפירוש
 המקיים תערובת חמץ בפסח אסור לאחר הפסח וא"כ נראה לנאמר דהאי טעמא דדבר
 שיש לו מחירין ליתא דאסור אחר הפסח . זה אינו כלום דהא כתב שם ה"ס
 דהיינו דוקא במקיים תערובת שהוא כח כדאי אכילת פרס ואז אסור אכל משאו דבר
 שיש לו מחירין הוא . וא"כ איך קאמר דעממא משום דבר שיל"מ הא בגמ' בפרק כל
 שעה (דף כ"ט:) קאמר דעממא דבר קאמר בין במינו בין שלא במינו אסור משום
 דגזרו שלא במינו אטו מינו דכל איסורין שכתוב במינו אסור במשאו וא"כ לא הוזכר
 שם טעם דדבר שיל"מ כלל ואדרבה משמע מההם דליתא דא"כ לר' יוחנן דקאמר הכהם
 דזמנו בין במינו בין שלא במינו בטון טעם ושלל זמנו מותר אמאי הוי זמנו בטון
 טעם הא הוי דבר שיל"מ . ונראה דרבינו הוכרח לומר כן לרצא דפסיק ההם (דף ל')
 איש ליה כל איסורין שכתוב במשאו וגזר שאינו מינו אטו מינו כרז וכו' וי"ל דהא
 וכו' שכתבו ההם אלא ודאי דרצא פסיק כרז ולא מטעמים וטעמים ודאי משום דבר
 שיל"מ

הנהגות מיימוניות

אסור לישראל ליהנות ממנו דלא יאכל כתיב אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה ואם
 כבר קיבל הישראל המעות מותר ליהנות מהן כדחנן מכרן וקידש בדמיהם מקודשת ואע"ג
 דתנן בפ"ה דע"ז השוכר את הפועל לעשות עמו בין נסך שכרו אסור הוא אמרינן התם
 בגמרא קנס הוא שקנסו חכמים ביין נסך ובאיסורי הנאה אחרים דאין תופסין דמיהן לא
 קנסו כלל ומיהו שרי לישראל להשאל תנורו לנכרי בפסח ע"מ שיאפה בו מצה ואם
 אפה בו חמץ אין זקוק לו כדחנן התם שכרו למלאכה אחרת אע"פ שאמר לו העבר לי
 הבית של יין ממקום למקום שכרו מותר . וישראל ונכרי שיש להן תנור בשותפות
 אסור לישראל שיאמר לנכרי טול אתה חלקך בשבת ואני אטול חלקי בחול אבל בכל
 חוב שהיב לישראל חק ככרות מותר לקבל אחר הפסח חלוף ככרות שבוע של פסח
 כיון שהתנור של נכרי ועיין לקמן בהג"ה בהילכתא ה' ואם מתחלה התנו כשנשתתפו
 מותר אבל לענין פסח מותר להתנות קודם וגומל הימנו דמים מאותו שבוע דאין דומה
 לישראל ונכרי שיש להן שדה בשותפות כו' דהתם כל התנור ששורחין בשרה לאמצע
 וגזרה כשורח בשביל ישראל אבל כאן שנוצל הדמים מתחלה מותר , ע"כ : [ד] פרק כל
 שעה אמר רבא קנסא קא קנים הואיל ועבר עליו בבל יראה ובל ימצא , ע"כ : [ה] פרק
 כל שעה אמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשאו כרז שלא בזמנו בין
 במינו בין שלא במינו מותר כר"ש ומי אמר רבא הכי והאמר רבא ר"ש קנסא הוא
 דקנים הואיל ועבר על כל יראה ובל ימצא ה"מ בעין אבל ע"י תערובת לא , ע"כ :

יראה לא משמע אלא כשהוא נראה לעינים דוקא וכן משמע בספר המצות מזהו ר'
 ומזהו ר"א . ומ"ס בפ"ד עובר משום בל יראה ובל ימצא לאו למימרא דבכל אחד מהזכרים
 לעיל עובר בשניהם אלא היכא דשייכי תרומתו עובר בשניהם דכל היכא דעבר על לא
 יראה עבר נמי על לא ימצא אכל בטון לא עבר אלא על לא ימצא . וע"ד זה יש לפרש גם
 דברייתא השנויה בפ"ק דפסחים (דף ה'): שממנה
 למד הרמב"ם דמים הללו המזכרים בפ"ד :

ד חמץ שעבר וכו' . כח ה"ס וטעם איסור החמץ בזמנו
 במשאו כח רביו פרק ט"ו מהל' מאכל' סס"ג לפי שהוא דבר שיש לו מחירין .
 ואע"ג שהוא כח בסוף ועוד אסור שם מה שאמרו וכו' וסוף פרק ד' כתב בפירוש
 המקיים תערובת חמץ בפסח אסור לאחר הפסח וא"כ נראה לנאמר דהאי טעמא דדבר
 שיש לו מחירין ליתא דאסור אחר הפסח . זה אינו כלום דהא כתב שם ה"ס
 דהיינו דוקא במקיים תערובת שהוא כח כדאי אכילת פרס ואז אסור אכל משאו דבר
 שיש לו מחירין הוא . וא"כ איך קאמר דעממא משום דבר שיל"מ הא בגמ' בפרק כל
 שעה (דף כ"ט:) קאמר דעממא דבר קאמר בין במינו בין שלא במינו אסור משום
 דגזרו שלא במינו אטו מינו דכל איסורין שכתוב במינו אסור במשאו וא"כ לא הוזכר
 שם טעם דדבר שיל"מ כלל ואדרבה משמע מההם דליתא דא"כ לר' יוחנן דקאמר הכהם
 דזמנו בין במינו בין שלא במינו בטון טעם ושלל זמנו מותר אמאי הוי זמנו בטון
 טעם הא הוי דבר שיל"מ . ונראה דרבינו הוכרח לומר כן לרצא דפסיק ההם (דף ל')
 איש ליה כל איסורין שכתוב במשאו וגזר שאינו מינו אטו מינו כרז וכו' וי"ל דהא
 וכו' שכתבו ההם אלא ודאי דרצא פסיק כרז ולא מטעמים וטעמים ודאי משום דבר
 שיל"מ

דמטיקא לוח מדעתה , ואפשר דהר"ן נמי ראו לטעור קאמר וכדברי ה"ס . כתב הר"ן
 דהא דקנסו רבן לאו לדידה דוקא דעבר איסורא קנסו אלא לכו"ע נמי קנסו :
ה חמץ שנשתערב וכו' . משמע דס"ל לרבינו דזמנו דקאמר רבא היינו חוץ הפסח
 דוקא ומשום דחמיר דאיסורו ככרת ועובר על לא יראה וכו' הוי במינו
 במשאו אכל משש שעות ולמעלה כיון דלית ביה כרת לא מיתערב במשאו אלא בששים
 כשאר איסורים וכן דעת הר"ס וכו"ג . אכל הר"ן פירש דמשש שעות ולמעלה הוי זמנו
 ומיתערב במשאו וכן לפי שטוב דרצא בל לפרש ענין איסור החמץ בכל הזמנים וא"כ
 אם לא חנניהו בכלל זמנו ע"כ נכנס בכלל שלא בזמנו וזה אי אפשר . אכל הרמב"ם
 והר"ס וסמ"ג ס"ל שלא בל לפרש אלא איסור החמץ בחוץ הפסח וכו' והכי ה"ל לפרש
 דהוי אסור משש שעות ומעלה הוי במשאו לא ה"ל לפרש דבריו וכו' והכי ה"ל לפרש
 חיידי דכתי לפרשיו שלא בזמנו יותר ה"ל שמהר מפירות הר"ן . ומה שרצה ה"ס לומר
 דהערבות חמץ בפסח אם לא :

משנה למלך

מ"ס רש"י גופיה כרז פ"ק דפסחים (דף ד') דהשתה האמורה כחורה היא הכיטול ואין ליעור
 עיקר מן המורה כמבואר ס' ת"ל וזה הוא דעת הרמב"ם פ"כ כמ"ס מין סס . ולפי זה יש לתמוה
 על רבינו שכתב דאם קנה חמץ נפסח או חייבו דלוי משום דעשה מעשה והרי לפי סוגיא זו מוכח
 דעממא דאין לוקח חמץ דלא יראה הוי נתיק לעשה וא"כ אפילו עשה בו מעשה אינו לוקח
 דלגבי לאו הניקח לעשה אין חילוק בין עשה בו מעשה ללא עשה בו מעשה . והנהגה דרבינו ז"ל
 דהא סוגיא זו מהלכות משום דאפילו דלא כהלכתא במאי דקאמר דלא דלא תולא הוי לאו הניקח
 לעשה וזה אינו דהא ק"ל דאם הוציא נפסל ואסור באכילה מקרא דובש בשדה טעם לא תאכלו .
 וסוף רבינו על התוספתא דקמייאת חמץ בפסח והמקיים בכלאים אינו לוקח ומשמע דהיינו
 טעמא דהמשייר חמץ לית ביה מעשה דומיא דהמקיים בכלאים ותוספתא זו נראה דפליגא על אורח
 סוגיא הוצרת וזה פשוט . (א"ס וכתבו' הריב"ש ס' ח"א מבואר כדברי הרמב"ם יע"ש . ועיין
 בחידושי' הלכות סוכות מדברי רש"י וסמ"ג דל"ג בגמרא דהוי לאו הניקח לעשה . ובס' דבר
 שמואל ס' ל"ח הוסיף לו קושיא הרב המהר"ר ותיך דליידי שחל שביעי של פסח בשבת וקנה חמץ
 בו ביום מן הנכרי שחי אפשר לקיים בו מצות שריפה ע"כ . ומכא"ר נבי אשכנזי כתבוצה ס' מ"ב
 תוס' עליו שרי הר"ס פסק כחכמים דמפרו וזורה לרוח או מטיל לים וא"כ אי אפשר לחייבו משום
 שאינו יכול לשפוך בשבת שריי יכול הוא לפרו ולזרוח לרוח או להטיל לים ע"כ . ויש לתמוה עליו
 שהרי כתב ה"ס בפ"ה דהמזל חמץ ביו"ט אע"פ שלא יטיל אינו יכול לשפוך ביו"ט ולא לפרו
 ולזרוח לרוח יע"ש , ואיך פשיטא ליה להיתירא אפילו בשבת . אך אכתי יש להסתובב אמאי הולך
 לאוקמי דהל' שביעי של פסח בשבת והלא אף בחול אסור לשפוך . אמנם עיקרן של דברים כך הוא
 דביו"ט אע"פ דאין יכול לשפוך מ"מ כיון דלא אסור אלא מדרבנן לא קרינן ביה שטל
 העשה דזה אנוס הוא שאסרו חכמים את הדבר אכל בשבת דמן המורה אינו יכול לשפוך וגם לא
 לפרו דאע"ג דלדעת רש"י מותר לפרו להלם בשבת דלא מזינו טון אחר טון וכו' וכו' הר"ן בפ'
 כלל גדול וכן פסק מור"ס בספר המעש כיון שכל"א מ"מ לדעת הרמב"ם אסור לפרו להלם בשבת דהוי
 מולדע דטון וכו' נראה כהשגח' שהביא מן כ"מ פכ"א מהלכות שבת דין י"ח וכן נראה
 מדברי הרב בעל ה"ס שהביא מן ס' שכל"א וע"ש . ועוד נראה דבדיון כזה שריף לפרו עד אשר
 דק כדי לזרוח לרוח כ"ע מודו דהוי הולדע דטון וחייב תמלא וכדמוכח מדברי התוספתא
 שנת (דף ק"ד:) יע"ש . וכיון שכן נמצא שאינו יכול לקיים העשה וזהו שטורח הדב"ש לאוקמה
 בשבת דוקא :

אין

כרז דזמנו בין במינו [בין שלא במינו] במשאו וכו' . רבינו דלא מצינא למימר דרצא
 ודאי קי"ל בעממא כל איסורין שכתוב בטון טעם ורצא גופיה איש ליה בעממא הכי

[1] אבל ר"ת ושאלות פוסקים שהמץ בפסח בששים כשאר איסורים שבתורה ולא היו גורמים בספרים שלהן במשהו בפ' גיד הנשה ובפ' בתרא דע"ו וקצת ראייה לדבריהם שלא היוצאו חכמים מכלל אלא טבל ויון נכך. ואין לי להאריך דלא קי"ל כך וכל הגאונים כחאת פוסקים כרבה דהכא ואפילו ר"ת גופו לא רצה להקל בדבר ולעשות המצאה אך כשנמצאת חטה בתרנגולת מבושלת בפסח לא היה מתירה אמנם היה מתיר להשהותה עד לאחר הפסח. ומבבלי שלחו שיש ספרים ישנים שיש קבלת בידם שהם מיימזת דבר אשי וכתביהן במשהו ס"ח. וכתב ר"ח"ה אז דאמר חמץ אסור בכל שהוא היינו דברד לח ומתערב אבל דברד יבש כגון שנמצא על בשר מלוח או צלי או מצה ורותל חותך מקום פועפועו מאומד הדעת ורובו החמץ ריוו, ועוד כתב דאין אומרים נותן טעם לפגם מותר אלא באיסורין שאין איסורן בכל שהוא אבל בחמץ שאיסורו בכל שהוא לא אכלא כל תליא מילתא במעמא נותן טעם לפגם אסור ואריה מפרדיך אהא דאמר רב פוק כל שעה קררות בפסח ויברו ואמרי לישניהו עד אחר הפסח ולעכיד בהו שלא במינן פ' דבבבן אסור בכל שהוא לאבי וטעם זה שבקדרות פגום לאחר יום

שכתב דבר המותר אינו מותר לזכר האיסור בזמן כיצד יין שנעצר וכו' עד שהיה מדבר האיסור בהערכות כיום בכדי שלש בלילות וכו' ונראה מחמת שכל להשמיטנו דלא תימא דאפילו ביומא מכיזב בכדי אכילה פרס יתערך היחר לאיסור ואם כן משמע דכי אמרינן סתם היחר מותר לאיסור אפילו היתר יותר מהאיסור הוא ומאזי דאמרינן בפ' ג' מיניס דכי נפיש היחר לא אמרינן דהיחר מותר לאיסור לריק לומר שלא היה בנוסחה הרמז"ס. וכמוהו שרשיהי בשיטת הרשב"א לפרק אלו עוברין שהוא מדברי רבנן סבורא ויש הוכחה לדברי דבסוגיה אלו עוברין ליתיה. מ"מ הדרא קושא לדוכה:

וקודם כל דבר לריק לישב היחר פסק הרמז"ס בפ"ה מהל' מירות דלא כרבי אבהו

אמר ר' יוחנן כל איסורין שבתורה אין היחר מותר לאיסור מן האיסור מיר דהא ליכא מאן דפליג עליה דעירי מוסף הוא. ונראה דעמו דאמרינן במר הכי והאי משרת להכי הוא דאחא וכו' הא מני רבנן ור"י דאמר כר"ע ומפרש הרמז"ס דה"ק ור"י דאמר כר"ע וליה לא ס"ל כוונתו אלא כרבנן וכיון שכן משרת לא אחא להיחר מותר לאיסור אלא לטעם כעיקר והיינו כיום בכדי א"פ כדאר"י בפרק בתרא דע"ז (דף ס"ז) כל שטעמו וממשו לוקין עליו וזהו כיום בכדי א"פ ואפילו בקדשים לית ליה להרמז"ס היחר מותר לאיסור ואע"פ דאביקא באלו עוברין (פסחים מ"ה) לרבנן מאירי חטאת להיחר מותר לאיסור וכו' והולין מקדשים לא גמר משמע דשאר קדשים ילפי מינה סובר דלא ק"ל הכי אלא כמסקנא דפ"ג מוין דאביקא דמיר וחטאת מרובהו לריק לטעם כעיקר מ"מ קושית היחר מותר לאיסור עתה לה וחסד מגיד. ולענין קושית הרמז"ס שהזכיר המגיד י"ל דאע"פ דבשאר איסורין ילפינן דעם כעיקר מומיר אטריך קרא דכל מחמת פסח לרבות היכא דשריף ליה דלא ימא דבטלה דעמו אלא כל אדם כדאמרי רבנן ומיעוטא דכל אוכל חמץ מוקמינן להיכא דשריף דמיעוטא מכתת ורבנן לא דרשי כל:

ועי"ל דאטריך כל מחמתא משום דכיון דכח רחמנא כי כל אוכל חמץ למעט כל הערבות חמץ מכתת סד"ל דלגמרי ממעט ליה להכי אהדריה קרא דכל מחמתא ולפי זה חמץ קיל מחלל דם וכל שאר איסורין דבשאר איסורין חייב כרת כמו בעיקר והחמץ פטור מכתת ולפי זה ככתב הרמז"ס ברפס"ו דלקי אף כרת נמי במשמע:

ועי"ל דר' אליעזר ורבנן בחרו פליגי חדא בבית בכדי א"פ כדרך כל אדם ללרצן טעם כעיקר כמו בזמן ונני חמץ נמי הוי כעיקר והייב כרת דלית להו ללא ולרבי אליעזר לא היו אלא באלו דכל מחמתא תרתי בלן זו כיום בכדי אכילה פרס כדרך אכילה בני אדם ושריף ליה דלר"א בלאו דבכלל כל מחמתא הוא ולרבנן בטלה דעמו ופטור והשטח כי קאמר הרמז"ס דבש בו לוקין ואין בו כרת בכל גוונא הוא בין ביש בו כדרך בני אדם בין בלן זו כדרך בני אדם אלא דשריף ליה דפסק כר"א אבל בשאין בו כיום אפילו דשריף ליה נהי דאסור כהני שיעור דאורייתא מיהו אין לוקין עליו וסמך בשאר איסורין ילפינן דעם כעיקר מומיר מיהו אי לא קרא דכל מחמתא בכדי כל אוכל חמץ הוא אמינא דבני חייב כרת ליתייב עלה כרת כעיקר להכי אטריך לאזכורי עלה בכל מחמתא ובאלו דמחמתא כל הערבות חמץ במשמע ולמעטוי מכתת מכל אוכל חמץ דאי לא כל מחמתא הוה מוקמינן מיעוטא דכל אוכל חמץ לדראש אחרנא. ולפיכך כתב הרמז"ס בפס"ו גבי חלב לוקה ולא כתב חייב כרת דגמר דלוקה מומיר וגמר דאיו חייב

לחם משנה

נראה דבין כך ומפני כך השיג עליו דהרב ז"ל פסק כרבנן מפני שבכוחה הבבלי אין כיום בכח"פ כלומר כשאלו דרך אכילה ואם אינו דרך אכילה בטלה דעמו אלא כל אדם ומפני שהבין כן בדברי רבינו שמ"ס ב"ד כשאלו היינו שאלו שלא כדרך אכילה ומפני כן לא השיג עליו דהיה לו לחייבו כרת דודאי אם היה אוכל כדרך אכילה היה חייב כרת ורבינו לא חייב אלא שלא כדרך אכילה דמרבין לה מרבייתא דכל ולהכי לא חייב כרת ועשאו מזה מיוחדת בפריחת הלכות אלו והשיגה קושית ה"ה ז"ל. ויש להם טעם לזה משום דפסק כסמך מהניחין וכמו שפסק הר"ן הלוי ז"ל ואע"פ דבחמץ נוקשה לא פסק רבינו כסמך. מהני' משום דבגמרא אמרו דאפילו ר"א מודה בחמץ נוקשה דאמרו (דף מ"ג) תיבא כוונתו וכו'. והשטח אפי' שפיר לפי זה שמה שהשיג הרשב"ד על רבינו היא קושית אכל לפי מה שהבין ה"ה ז"ל כמו שנבאר אינה קושית כלל דלא השיגו אלא מזה הלשון דסמך כוחה הבבלי אין זו כיום בכדי א"פ וזו אינה קושית שהרי רבינו ציאר דבריו דדוקא כשהיה בו א"פ שכן הסתם אין זו וכמו שכתב ה"ה ז"ל, ועוד דלא היה לו להשיגו מלשון ההלכות אלא מלשון הגמ' דאמר הנה לכותה הבבלי שאין זו כיום בכדי אכילה פרס, מיהו לזה י"ל דאין לשון הגמ' מורה דבסמכות הוא כך אלא ר"ל הנה לכותה הבבלי דאורי' שאין בו וכו' אבל ההלכ' כתבו היכא דליכא כיום וכו' כגון כוחה הבבלי משמע דבסמכות הוא כך. וז"ל אי דעת רבינו לפ' כר' אליעזר וכחב דלוקה משום מרבייתא דכל א"פ איך פסק כר"י בהני שיעור דלא לקי דמפיק ליה מרבייתא דכל הלז ביומא ריש פ' יוה"כ (דף ע"ד) דר' יוחנן משמע דלית ליה דר"א וכדכתבו הסו' בפ' אלו עוברין (דף מ"ד) אלו עוברין (דף מ"ד) דר' יוחנן חמץ בפסח נמי וכו' דר"י לא לקי מרבייתא דכל ור"א לקי מרבייתא דכל וכיון דהוא פסק כר"א הוה ליה ללקות בהני שיעור מרבייתא דכל. וי"ל דשאינה ההם דמרבייתא דכל מרבין תרתי כיום ותני שיעור כדאמרו שם בצרייתא אע"פ דבבא מרבין נמי כוחה ושכר וזיתוס וכו' כולה חדא מילתא היא. ועוד י"ל דהם לא לקי משום דאכילה משמע כיום ופחותה מכיזב לא מקרי אכילה ואחא כל ורבי' לן ומפיק לקרא מפשטיה ולכך לא לקי אבל הכא כי אחא כל ורבי' לא מפיק קרא מפשטיה דשפיר איקרי מחמתא שיעור חמץ ולכך לקי זהו מה שהבין הרשב"ד והסור ז"ל והרשב"ד ז"ל כפי הגרסה בדברי רבינו. וה"ה הבין בדברי

רבינו והרשב"ד ז"ל דרך אחרת והוא דרבינו פסק כרבנן ומה שכתב ב"ד כשאלו כיום רבינו קרא דכל מחמתא לאו דמרבייתא ליה מכל דרבנן לא דרשי כל אלא הביא האי קרא דכל מחמתא דמפיק לה מפשטיה דקרא דלא לאחוי קרא דלא יאכל חמץ, ונראה דעמו ז"ל הוא מפני דאי רבינו פסק כר"א ור"א בשי אכילה פרס ח"כ תקשי משכר המדי וכמו שכתב שם רש"י ז"ל דממאי עסקין אי ביש בו כיום בכדי אכילה פרס מאי טעמיהו דר"א דהא לפי דעת רבינו בשי ר"א אכילה פרס וכי תימא לא בשי ר"א כד' ח"כ אלא כוחה הבבלי שאלו שלא כדרך אכילה אבל בשכר המדי דשמה כדרכו אפילו אין בו כיום מיתייב מ"מ קשה דמנא

קושא שאין עליה חשבה, אבל אין להקשות כמו שהקשה רמ"ם מדק"ל כל איסורין שבתורה אם אכל כיום מן האיסור כשיעור שהיה ח"פ לוקין עליו דאי מהיכא הוה אפשר לומר דשאינה הם שאלו האיסור בלא הערבות אלא הכא שהוא ע"י הערבות הוה פטרי ליה אי לאו רבויא דכל דהא ודאי כל שהוא ע"י הערבות קיל עפי דהא אוכל כיום חלב בשבית פחות מכדי ח"פ חייב כרת כמבואר פ"ד מהלכות

מאכלות אסורות ואוכל כיום חלב מעורב עם ג' ביצים גריסין לוקה ואינו חייב כרת כדמשמע בפס"ו. ובאלו עוברין (דף מ"ד) אמרינן וכו' מין לחודיה מאי למימרא הא קמ"ל דאע"פ דהערבות, ועוד לפי דבריו דעדיפא מינה ה"ל להקשוי דהכי אמרי רבנן על שיעורו בלא כלום ומ"מ חמץ מכל איסורין שבתורה וכו'

ואי אפשר לומר לפי דרך זה דפסק כהכמים דא"כ אפילו הטיל בו כל כך חמץ שיש בו כיום בכדי ח"פ אמרי רבנן על שיעורו בלא כלום ואם פסק כוונתיהו היכי קאמר דלוקה עליו ואי אמרינן דבש בו כיום בכדי אכילה פרס כפיכך שני אדם אוכלים אותו כ"ע מודו דחייב ואי אפילו כי משרף שריף ליה אין זו כיום בכדי ח"פ כ"ע מודו דפטור כי פליגי בשאם אוכלו כפיכך אין זו כיום בכדי ח"פ ואי משרף שריף ליה איה כיה כיום בכדי ח"פ ושריף כדי שלש ביצים ללרצן פטור משום דבטלה דעמו ור"א לא בטלה דעמו משום דדריש כל מחמתא לעירוב חמץ. ופירוש זה דייקא תחלת לשון הרמז"ס שכתב ד"ל שאלו כיום חמץ בחמץ הערבות וכו' וזה בדברי המגיד והוא פ' ראשון שכתב רמ"ם וכן מלחתי כתוב שהיו מפרשים בספרד וע"פ פירוש זה כתב המגיד שפסק כהכמים כנראה בפירוש מדבריו שכתב על דברי הר"ף וזה דעת רבינו וכח ג"כ ואין להכמים מקרא מיותר וכו' משמע דס"ל כהרמז"ס שפוסק כהכמים ותימא דהא כר"א היא דליתו רבנן פטרי ובהדיא אמרינן בגמרא דאי משרף שריף ליה פטרי רבנן משום דבטלה דעמו. ויש מי שמחזיק דאי כי שריף ליה יש בו כיום בכדי ח"פ לרצן נמי חייב כי שריף ליה ומאזי דקאמר דלחכמים בטלה דעמו היינו לומר דמ"ה לא חייבי כיה אבל אה"י דחויבי מהייבי ליה. ויש קאמ' גילוי לפירוש זה בדברי הסו' אהא דקאמר דלחכמים בטלה דעמו אלא כל אדם והשטח לא תיקשי מה שפסק רבינו ביש בו כיום בכדי ח"פ דחייב דאי שריף ליה חייב אי פסק כהכמים נמי חייב, ואינו כ"ל משום דקשיא לי דא"כ פלוגתא דר"א וחכמים אינה אלא בלן בו ור"א היכי מיימי רבינו ראייה מקרא דכל מחמתא הא רבנן לא דרשי ליה, וע"פ דאך ר"א לא מיימי האי קרא אלא ללן בו ורבינו מיימי ליה ליש בו, וע"פ למה כתב רבינו דפטור מכתת ביש בו מ"מ משאר איסורים: ולכן כ"ל דהרמז"ס מפרש כפירוש הוא אלא שפוסק כר"א וכמו שכתב רמ"ם בפירוש ראשון וכן מלחתי כתוב שם חכמי ספרד וכן נראה מדברי הרמז"ס בספר המחלוקת ובפירוש המשנה שכתב דברי ר"א דעל חמץ דגן גמור עמוס כרת ועל שיעורו בלאו אלא דאכתי לריק לישב מה שהקשה הרמז"ס על הרמז"ס והביאו המגיד וגם מאי דמשמע בגמ' פ' אלו עוברין דלר"א דדריש כל היחר מותר לאיסור דאמרינן כמאן כר"א דדריש כל ח"כ לענין חמץ בפסח נמי אה"י ואי הרמז"ס פסק כר"א הוה ליה לחייבו באוכל כיום כוחה בפריחת דהיחר שבו יתערך לאיסור וכדפירש רש"י גבי היחר מותר לאיסור ולא שיעור שאלו פרס, והיה אפשר להרץ קושית זו במאי דאיתא בפ' ג' מיניס עלה ל"י דכי נפיש היחר לא אמרינן דהיחר מותר לאיסור אלא שמדברי הרמז"ס בפ"ה מהלכות מירות משמע שפירש דכי אמרינן היחר מותר לאיסור היינו אפילו נפיש היחר שכתב

משנה למלך

בלאו ואין כיום כרת ע"כ והקשה עליו מן פס"ו דבגמרא מוכח דהלכתא כר"י דקאמר דע"כ לא קאמר ר"א אלא חמץ גמור ע"י הערבות אבל נוקשה בעיניה לא קאמר דאמרינן תיבא כוונתו דר"י וכו' ומדברי מן שם כתיבון קושא זו נראה שהיה גורם דר"י יליף נוקשה מתערבות כחול הדין ואחרי נקשה מתערבות הראויים ל"ל דאי אפשר להלוס גירסא זו על פי סוגיה בגמרא דאמרינן ור"י מ"ט לא אמר כר"י אמר לך דלמא ע"כ לא קאמר ר"מ הסתם אלא נוקשה בעיניה אכל חמץ דגן גמור ע"י הערבות לא ואם איתא דר"י ס"ל דשויס הס אימא דר"מ דקאמר דנוקשה עובר בלאו ה"ה לערבות ומאזי אולמיה דר"א דלא קאמר דעובר בלאו אלא הערבות ומוקמת מהני' כוונתו מר"מ כיון דנוקשה ותערבות שקולים הם. ובעיקר תירונו של מן שכתב דמאי דאמרינן תיבא כוונתו דר"י יהודה הוי אליבא דר"י יהודה דס"ל דחמץ ע"י הערבות חמור מחמת נוקשה לא יכולתו להלוס דבריו וז"ע. (א"ה) וכבר השיגו הב"ח יע"ש ועיין בספר פ"ח (דף י"ז) שכתב על קושית מן דלמ"מ דלמסקנא דמאי הך ברייתא כרבנן לעולם מני סבר ר"א דנוקשה בעיניה בלאו). ואינו מנין דבריו דכיון דשטענין מן ברייתא דתערבות חמור מנוקשה ולא שמענין ליה לר"א דאמר אלא עירוב מני' לאשוי פלוגתא ביניהו ולומר דלר"א לקי נמי אנוקשה. והא דאמרינן בגמרא חמץ שמעתי ליה דדריש כל ר"א ואינו נוקשה לא קאמר לאו למימרא דהם היינו יודעים דיש שום תנא דדריש כל לא הוה ק"ל דהא ליתא דאשו תנאי שקלת מעלתא וכיון דסוף סוף שמענין מינה דתערבות חמור תקשי לרב נחמן: אבנבם בעיקר קושית שהקשה מן על הסור כ"ל לתרן דהטור דהטור נוקשה לו בדברי הגמ' שלש קושיות. חדא מאזי דקשיא לכו להסו' דמאי סייעתא מיימי לרב יהודה מדלא הזכיר ר"א חמץ נוקשה אימא משום דכ"ס הוא ותו אמאי לא חיימי סייעתא לרב יהודה מהביריתא עמיה שהביא ר"י ומאזי אולמיה דהאי ברייתא מהאי, ותו דכפי סברת ר"י דס"ל דנוקשה בעיניה חמור מתערבות היכי יליף לר"א דעל הערבות חמץ עובר בלאו מרבייתא דמחמתא אימא דלא אחא לרבות אלא נוקשה כחול החמור אבל הערבות אימא בולא כלום. ומכא קושיות הללו הבין הסור דרך אחרת בסוגיה בגמרא וסו' דמאי דמיימי סייעתא לרב יהודה הוא משום דרב יהודה ס"ל דתערבות חמץ חמור מחמת נוקשה ור"א ח"כ הא דיליף ר"א דתערבות חמץ מרבייתא דכל מחמתא אלא לדברי ר"י דנוקשה חמור מתערבות מני' לר"א דתערבות עובר בלאו אימא דרבייתא דכל מחמתא לא אחא אלא לרבינו מוקשה דממיר והאי דלא הקשה מהביריתא דהביא ר"י משום דהם לא קאמר ר"א מהיכא קא יליף דתערבות חמץ עובר בלאו ואפשר איה ליה לר"א תרי ריבויי חד לנוקשה וחד לתערבות וכן נמי לר"מ כפי סברת רב יהודה דס"ל דר"מ על חמץ נוקשה ועל הערבות חמץ ס"ל דעובר בלאו לא תקשי לרב יהודה

רבינו והרשב"ד ז"ל דרך אחרת והוא דרבינו פסק כרבנן ומה שכתב ב"ד כשאלו כיום רבינו קרא דכל מחמתא לאו דמרבייתא ליה מכל דרבנן לא דרשי כל אלא הביא האי קרא דכל מחמתא דמפיק לה מפשטיה דקרא דלא לאחוי קרא דלא יאכל חמץ, ונראה דעמו ז"ל הוא מפני דאי רבינו פסק כר"א ור"א בשי אכילה פרס ח"כ תקשי משכר המדי וכמו שכתב שם רש"י ז"ל דממאי עסקין אי ביש בו כיום בכדי אכילה פרס מאי טעמיהו דר"א דהא לפי דעת רבינו בשי ר"א אכילה פרס וכי תימא לא בשי ר"א כד' ח"כ אלא כוחה הבבלי שאלו שלא כדרך אכילה אבל בשכר המדי דשמה כדרכו אפילו אין בו כיום מיתייב מ"מ קשה דמנא

וע"פ אחד משני דרכים האחרונים שהזכרתי בפ"י פלוגתא דרבי אליעזר וחכמים לדעת הרמב"ם יחיישנו דברי הטור שכתב כל אלו לר' אליעזר הם בלאו וכו' ופסק הרמב"ם כר' אליעזר וכו' ופסק כחכמים שאין לאו וכו' ומייירי נמי שאין בהם כזית וכו' מיהו במה שכתב דוקא שאין בהערוכות טעם חמץ וכו' דטעם כעיקר דאורייתא ליתיה לדעת הרמב"ם בפס"י מהל' מאכלות דלית ליה טעם כעיקר להחייב עליו מלקות אלא ביש בו כזית בכדי ח"פ: ועוד יש חתמה גדול בדבריו לא רחיקי מי ששם לצו חמץ והוא שכתב דחמץ מוקשה הוי לר' אליעזר בלאו ובגמרא פ' אלו עוברין (פסחים מ"ג) אסיקנא ש"מ מוקשה לר"א לית ליה כלומר דאפילו ר' אליעזר סבר דהוי בלא כלום. ואפשר עוד לומר דגם הראש"ד לא עלה על דעתו שיפסוק רבינו כחכמים מחמת הקושיות שהקשיתי, ומ"ש הראש"ד הרב פסק בלאו כרצון הכונה להשיג על רבינו למה חלק על הרב ופסק כר"א:

[כתב הראש"ד ח"ל אצל הרמב"ם בפירושו המשנה כחז דאין הלכה כר' אליעזר] וכו"ל י"ל דהא דקאמר הכא דר"א וכו' ואין ספק שזה שלא בדקדוק כחז. דהא ר"א במחמתיו לא פליג אמאי דאמרין הרי אלו באזהרה ואין בו כרת אלא דאחא לאוסופי טיפולי נשים והרמב"ם פירש שהוא אוסר אותם משום גזירה שמה יסור אוהם במים כלומר ולפיכך נריך לבערם ובהא הוא שכתב דאין הלכה כר"א אצל כמה ששנינו הרי אלו באזהרה וכו' מאן דכר שמה דר"א במחמתיו וא"כ היכי לימא ביה דאין הלכה כר"א ועוד שהרמב"ם שם בפירושו המשנה נהב שהעיקר אצלנו על חמץ דגן גמור עומד כרת ועל עירובו בלאו כלשון ר"א בצרייתא. ושמה לישנא דהרמב"ם שטעיה שכתב אחר פירוש טיפולי נשים ואין הלכה כר"א ובסוף המשנה אחר שכתב שהעיקר אצלנו על חמץ דגן גמור עומד כרת ועל עירובו בלאו חזר וכתב ואין הלכה כר' אליעזר ולפיכך סובר רא"ש שכיון הרמב"ם לומר דאין הלכה כר' אליעזר דצרייתא וזה דבר שלא עלה על הדעת שיאמר הרמב"ם אין הלכה כר"א במה שלא הוזכר במשנה וגם הוא לא הודיענו אם ר"א חולק בו אלא משום דדבר הרמב"ם לפסוק בסוף כל משנה הלכה כדברי מי חזר ושנה ואין הלכה כר"א והכונה מבוארת שהוא על מ"ש ח"פ טיפולי נשים. ועוד יש להמוה על הרב איך לא ראה ספר המנהג של רבינו שחפס לשון ר"א עמנו והרמב"ם בהשגות פירש דבריו שפסק כרצון ודלא כר"א:

כתב עוד רא"ש ובפרק חמישי מהלכות מירות כחז בהדיא וכן אם שרה פהו וכו'. ואין לו קשר עם מה שסמך. לו וי"ל דקאי לעיל למה שכתב דהא קי"ל כל איסורין שבתורה אם חלל כזית וכו' ולא רצה לכתוב מ"ש הרמב"ם בפס"י מהל' מאכלות שם היה כזית חלב בכדי ח"פ לוקה משום דה"ל דמחמץ גמרינן לכל איסורין שבתורה לכן כחז בהדיא דהלכות מירות דמיייתי לה מקרא וא"כ מההא נשמע לחמץ כלסח וא"כ כל למה לי: בכתב עוד רא"ש קשה דהא בגמרא אמרי הנה לכותה דלית ביה כזית וכו'. כלומר וכיון דכותה לית ביה כזית בכדי ח"פ היאך כחז הרמב"ם ד"ל בשאכל כזית בכדי ח"פ וזו היא השגה הראש"ד ויפה השיב לו ה"ה ויש להמוה על הראש"ם למה כחזב סהם. מיהו אפשר לומר שכיון לומר דאילו לרבי אליעזר לא צטיון כדי אכילת פרס דבכיות לחוד חייב דהיחר שבו מנערף לאיסור וכמו שכתב בסוף הדיבור:

כתב עוד ועוד בלא רצויא לוקין עליו וכו'. ועדיפא מיהא ה"ל לאקשויי דקיון דרצון לית לכו קרא מיותר אם כן כרת נמי ליחייב והיכי כתב ואין בו כרת:

כתב עוד רא"ש (עד) אצל הר"ן כחז וכו'. נראה שכוונתו לומר דמשמע דהרמב"ם פסק כר"א שהיה דרך ישרה אצל בפירושו המשנה כחז שאין הלכה כר"א. וקשה דהא בגמ' אמרו וכו' ולכן שמה י"ל דחזר בו ופסק כר"א אצל קשה דא"כ ה"ל שהאובל פרס אפילו בפחות בכזית ליחייב שהיחר שבו ינערף לאיסור ולכן נאמר שפסק כחכמים דלית לכו דהיחר מנערף לאיסור וק"ל דא"כ אינו מיישב כלל דברי הרמב"ם שם האמר שפסק כר"א קשה הא דהיחר מנערף לאיסור וא"כ שפסק כחכמים קשה דהא בגמרא אמרו הנה לכותה וכו' ועוד מאי שנאמר כל מחמת דמשמע דמרבויא דכל נפקא הא רצון לא דרשי כל ועוד בלא רצויא נמי וכו' ועוד שכתב ח"ל אלא שכל זה אינו אלא אליבא דר"א והלשון הזה היה ראוי ליכתב אילו לא היה שום קושית אין אמרין דפסק כחכמים שמשמעו אלא שאין מכאן קושית דאי פסק כחכמים יתחא לכל מאחר דאי אמרין דפסק כחכמים קשו כל הכן קושיותא הכי ה"ל וזו אליבא דר"א אצל לא לחכמים ולא כלשון אלא: ועוד יש להמוה עליו שכתב אצל לא לחכמים שהרי אן קי"ל בבבלי גמרא דאין היחר מנערף לאיסור והלא גם לר"א בכל שאר איסורין אין היחר מנערף לאיסור ואי בזיר ובהמץ קאמר לא ידענא ברי זה מקום הוזכר כן בגמ' וזלח סוגיית אלו עוברין וסוגיית ג' מייס ובשתיקין הוזכר דל"ל בהמץ ומיר היחר מנערף לאיסור. זה נראה לי לעורר על דברי רא"ש. ולענין יישוב הסוגיא לדעת הרמב"ם בין פלוגתא דר"א ורבנן בין ההיא דהיחר מנערף לאיסור כבר יבשרי הכל לעיל וזיכרתי יפה יפה בס"ד: ולפי שהארכתי בסמכתי לכתוב העולם מכלל הדברים בדרך קצרה להלמידים. איבא למידק מה מפרש רבינו במחלוקת ר"א וחכמים שלא ימנע או מפרש

דביש

משנה למלך

יהודה דמסיבא קא יליף ר"מ דחמץ ווקשה עובר בלאו אימא דריבויא דכל מחמתא אחא לתערוכה חמץ דחמיר משום דר"מ לא הוירי הילפותא מהיבא היא ואפשר דאית ליה תרי ריבויי אצל ר"א שביאר שהילפותא היא מריבויא דכל מחמתא טיקיי ליה דמסיבא קא יליף ר"א דעל תערוכה חמץ עובר בלאו אימא דריבויא אחא לחמץ ווקשה דחמיר. וכל זה הוא לפוס מאי דס"ד דהילפותא דר"א הוי מריבויא דמחמתא אצל לפי המסקנא דהילפותא לא הוי אלא מריבויא דכל אן זו סיעתא לרי' משום דלעולם דוקשה חמיר מתערוכה וזה דאך מרבה אפילו תערוכה הוא משום דכתיב כל מחמתא ומריבין כל דבר שהוא מחמתא בין שיהיה נוקשה בין שיהיה תערוכה. משום דהפרש גדול יש בין היבא דמריבין ממחמתא להיבא דמריבין מכל. והטעם דמחמתא אן נמשמעו לא תערוכה ולא נוקשה אלא דמשום ריבויא דלא קאמר כל חמץ אמרין דאחא לרבינו וא"כ לא מריבין מהאי ריבויא אלא חדא מלתא אצל כשאנו מריבין מכל הוי ממשמעו כל א"כ אנו מריבין כל דבר שיכנס תחת סוג אחד אפילו שיהיה אחד קל והשני חמור וא"כ דל מהכא סיעתא דר"א כי היכי דינמא דהלכותא כותיס וס"ל להעור דהלכה כר"מ משום דמסכתא טעמים וכו"מ מן שם ע"ש:

האובל

ועוד קשה הכא גופיה היכי פסק רבינו דהוי בכל שבו הא הוא ז"ל פסק לקמן דאין מאי דקאמר מקנתו אינו ר"ל משהו אלא לרבה פירושו זית שלם והוא חצי כומץ ולעירי לפי פירוש

חייב כרת מדין תערוכה חמץ וליבא לאקשויי משרה בזיר למה לי הא מפסח גמרינן דל"י דה"ל דוקא גבי חמץ דהוי חייב כרת אמר רחמנא. דלקי אצל בזיר ה"ל כיון דליבא כרת לא קמ"ל: ומאחר שישבתי דברי הרמב"ם בלי שום קושית אשיב ידי לדקדק בדברי ה"ה מלבד מה שדקדקתי בו לעיל והוא דאיבא למידק שכתב אצל יש בדברי רבינו חימה אחר וכו' משמע בגמרא דלרבנן חייב גמור ואין לחכמים מקרא מיותר וכו' דמשמע דס"ל שהרמב"ם פוסק כחכמים וגם מ"ש על דברי הר"ף וזה דעת רבינו משמע נמי הכי. וחימה דהא בספר המנהגים משמע בהדיא דפוסק כר"א וכן פ' דבריו הרמב"ם בהשגות שמשם הו"א המניד קושית זו: ועוד שאל הרמב"ם פוסק כדברי הרב דהלכה כחכמים ומפרש בדברי ח"פ כ"ע מודו דחייב כדמשמע מדברי ה"ה שכתב וזה דעת רבינו למה הקשה קושית זו דלמה פטרו מכתה לחכמים לבד הא לכ"ע שייך למיפדך דכיון דבכזית בכדי ח"פ כ"ע מודו דחייב משום דהוי כאלל כזית חמץ בלא תערוכה ואם כן לכ"ע כרת ליחייב: ותו איבא למידק עליה שכתב והרי חלב ודם אין שם מקרא לתערוכתו והדיון הזה נוגע בהם וכו' ואם כונתו לומר שהדיון שנתן הרמב"ם לכזית בכדי ח"פ דחמץ שלוקה ואין בו כרת הוא בעצמו נוגע בחלב ודם וכמבואר בפס"י ומאכלות שכתב לוקה ולא חייב כרת ח"כ כותה מה שהקשה החלה למה פטרו מכתה, ועוד שכתב והרמב"ם עיין זה וכו' וקושית הרמב"ם היא בהקדמת דבהלל ודם כי איבא כזית בכדי ח"פ כרת נמי איבא וזה"ל דגם המניד הכי קאמר והרי חלב ודם וכו' והדיון הזה נוגע בהם ללוקה ולהחייב כרת היאך כחז כמבואר בפס"י הרי שם י"ל חייב אלא מלקות אצל לא כרת. ומחור הספקות האלה נעמוד על כונה המניד בדבור הזה: ולכן י"ל דלא נחית המניד השחא לבאר דברי הרמב"ם ע"פ סוגית הגמ' לפי דעתו כי בכל הדרכים יש גמגומים כמבואר לעיל ועוד כי דרכו בכמה מקומות שכיון שמואל דעת הרמב"ם מכוונת לדעת ההלכות שלא להעמיק בציאור סוגיית הגמ' ואע"פ שאינו מסכים עם הר"ף אלא לענין מלקות אצל לא לענין כרת כיון דלא נפקא לן לענין מעשה מיד לא חש חו. ומ"ש על דברי ההלכות וזה דעת רבינו אין הכונה במה שפסק כחכמים אלא במה שכתב הר"ף דביש בו לוקה כן דעת הרמב"ם דלקי מיהו אם הוא אפילו אליבא דרבנן או אם הוא חייב כרת לא קאמר ולא אחא אלא להשיג על דעת הראש"ד דצריא דברי הרמב"ם דמחור מ"ש הרב פסק בלאו וכו' משמע דכ"ל שרבו והרמב"ם חריווהו ס"ל דהלכה כחכמים ולכן הוקשה לו שרבו כחז דכונה וכו' אין בו כזית בכדי ח"פ והרמב"ם כחז שיש בו והמניד השיב עליו אם אין קושית אלא זו אינה כלום דליבא למימר דאין ויכוח בשמות ומה לי כותה ומה לי שאר דברים כל שאין בהם פטור וכל שיש בהם כלומר שהפיל בהם חמץ כ"כ עד שדרכך מיבולו יש בו או שאע"פ שאין בו כדרך מיבולו הוא מובל בו כ"כ עד שהיה בו כזית בכדי ח"פ שחייב ולא דמי למישרף שריף. אצל קושית אחרת גדולה הוה ליה להשיג על הרמב"ם לפ"ד שסובר שהרמב"ם מפרש הכוונת כהר"ף ופוסק כחכמים כמותו והיא למה פטרו מכתה ומקושיתא הזאת ימשך עוד למה עשה מזה מיוחדת וכו' ובכלל זה הוא למה הביא ראיה מכל מחמתא שאפילו אם היה מפרש הראש"ד דל"ל כזית בכדי ח"פ נמי נפקא ליה מכל ח"פ כיון דס"ל דהרמב"ם פוסק כרבנן כמו הרב לא ה"ל לאיבויי קרא דכל מחמתא דהא רבנן כל לא דרשי וזהו שכתב ואין להם לחכמים מקרא מיותר להערוכה הרי כאן דהראש"ד פ' דברי הרמב"ם כדרך האחא שכתבתי דביש בו כ"ע לא פליגי דחייב כי פליגי בזין וכו' ופסק כחכמים והמניד הקשה עליו השני קושיות שהקשיתי לדרך ההוא. וישום דאיבא למימר אע"פ שאין מקרא מיותר להערוכתו מ"מ אין ראוי להחמיר עליו כמו באוכל כזית בלי תערוכה ולכן פטרוהו מכתה וזוה חמורין מיהא הקושית הראשונה לפיכך כחז דאין לומר כן דהרי חלב ודם וכו' כמבואר בפס"י ומפרש המניד דכי קאמר הרמב"ם הכא לוקה ה"ה דכרת נמי מייחייב דאל"כ ה"ל ואין בו כרת כמ"ש כאן: ועי"ל דה"ק והרי חלב ודם וכו' כלומר לדידי כרת נמי מייחייב כיון דאין לחכמים מקרא מיותר וא"כ קשה למה פטרו מכתה ואפילו לפי דעתו שסובר דפטור מכתה אכתי קשיא למה עשה מזה מיוחדת דמשמע דאי לא הכי לא הוה מיפטר מכתה והרי חלב ודם שאין שם מקרא מיותר לתערוכתו וא"כ פסק הרמב"ם דאין בו כרת מדלא הוזכר אלא מלקות וא"כ קרא למה לי ולפי זה מ"ש והרמב"ם עיין על זה וכו' לאו אקושיתא והרי חלב ודם קאי אלא אקושיתא רחשונה קאי וזוה מיושבים דברי המניד על בסיסם: ונ"ל לדייק מ"ש והרמב"ם עיין זה וכו' משום דה"ל אל תחמה על הראש"ד איך לא הרגיש בחימה זה כי הבא להשיג על אחר דחפזו להשיג אינו מעיין כ"כ כמו מי שמחבר ספר לכן אמר באמת גם הרמב"ם לא היה מחבר ספר אלא משיג כשענין זה. וא"ל דלמא קודם לכן כשחבר ספרו עיינו ליהא שקבלה בידיו שמהלך השיג ההשגות וזה שכתב והקשה עליו בספרו כלומר וא"כ הקשה עליו בספרו. ואפשר שמהלך להראש"ד שלא עיין זה שאל הרמב"ם עיינו היה לפי שמהחך שהיה משיג על מנין המנהג הרגיש בתוספת המנהג ההוא וכשהרגיש בקושית זו כתבה גם בספרו אצל אילו לא היה משיג על מנין המנהג אפשר שלא היה מרגיש בכך:

לחם משנה

דמנא לן לרצות מכל מחמתא הוי תרתי שהוא כותה הבבלי שאכלו שלא כדרך אכילתו בכזית וסבר המדי אפילו אין בו כזית נימא דקרא לא אחא אלא שאכלו כדרך אכילתו כזית בכדי אפילו אין בו כזית בין לשכר המדי בין לכותה הבבלי ושלח כדרך אכילתו כזית בכדי אכילה פרס דגלה דערו ובכי האי לא פליג ר"א אלא בחדא ומנא ליה לגמרא לומר דפליג עליה דרבנן בתרתי לכן פירש ה"ה ז"ל בדברי רבינו מה שפירש. וא"ל אי רבינו פסק כרבנן איך פסק בהלכות איסורי מזבח פ"ה שאור ודבש אסורים לגבי מזבח ואיסורין בכל שהוא שנאמר כי כל שאור וכל דבש וכו' ואחד המקטיר עמנא או המקטיר תערוכה שלהן לוקה ע"פ. ובגמ' פ' אלו עוברין (דף מ"ג) הקשו וההניח כל שאור בל מקטירו אין לי אלא כלו מקתרו מנין ח"ל כל עירובו מנין ח"ל כי כל מאן משעת כל דרשינן כל ר"א ע"כ משמע דרך צרייתא דעירובו מנין וכו' אחי כר"א דרשינן כל דלרבנן דרבינו כל לא ס"ל וא"ל לדידוהו בעירובו אינו עובר ואפילו במקתו שהוא פחות מכזית אינו עובר וכי תימא הא דרבנן כי כל דרשינן מ"מ לא מוקמינן כי כל אלא לרבות מקתא אצל עירובו מנא לן וכי תימא ס"ל לרבנן דכי כל ריבה הכל מקתו ועירובו ח"כ היכי קאמר בגמ' דעירי דאמר דאף שאור בל מקטירו דאחי כר"א הא אפילו כרבנן אחי. והקשרה פחותה מכזית (שם) מבואר בהדיא דלמ"ד אין הקשרה פחותה מכזית מאי דקאמר מקתו אינו ר"ל משהו אלא לרבה פירושו זית שלם והוא חצי כומץ ולעירי לפי פירוש

[1] כ'ר' יהודה דפרק כל שעה ודלא כר"ש דאמר בין לפני זמנו בין לאחר זמנו אינו עובר עליו בלא כלום דאמרין בפרק מי שהוציא וכו' ר' יהודה ור"ש הלכה כר' ומה שפוסקים האמוראים בפרק כל שעה כר"ש תירץ בעל ס"ה לדברי הרב שזהו קאי דקא לאחר זמנו כדמשמע התם דאמר ואזרא רבא לשעמיה דאמר רבא כי הוינא בי רב

פ"ב א מצות עשה מן התורה וכו' ר"ה לדבר מה שכתוב בתורה וכו'. וא"ת מאחר שכתב שמפי השמועה למדו שהראשון זה הוא יום י"ד למה לי קרא דלא

ב ומה היא השכחה זו וכו'. מפורש בנמ' (דף ד') דמדאורייתא צביטול בעלמא כני ליה ובדקיקת חמץ מדרבנן היא (דף ו') ואמר רב יודה בעודק צריך שיצטל היכי מבסל דאמר בני כז חמירא דלויכא ברהסוי לביטל לוקה :

א מצות יעשה מן התורה להשבית החמץ קודם זמן איסור [6] אכילתו שנאמר ביום הראשון

תשבייתו שאור מבתיכם. ומפי השמועה למדו שהראשון זה הוא יום ארבעה עשר. ראייה לדבר זה מה שכתוב בתורה לא תשחט על חמץ דם זבחי כלומר לא תשחט הפסח ועדיין החמץ קיים. ושחיטת הפסח הוא יום ארבעה עשר אחר חצות: **ב** ומה היא השבתה זו האמורה בתורה היא **[ג]** שיבטלו בלבו ויחשוב אותו כעפר וישים בלבו שאין ברשותו חמץ כלל. ושכל חמץ שברשותו הרי הוא כעפר וכדבר שאין בו צורך כלל: **ג** במחבואות ובחורים ולבדוק ולהוציא מכל גבולו. וכן החמץ בלילה מתחלת ליל ארבעה עשר לאור הנר. מפני

א טור סימן תל"ג ע"ג ע"ג נט :

דבר שאין בו צורך כלל : וּמַדְבְּרֵי סוֹפְרִים לַחֲפֹשׂ אַחֵר הַחֶמֶץ
וּלְהוֹצִיאוֹ מִכָּל גְּבוּלוֹ . וְכֵן מַדְבְּרֵי סוֹפְרִים שְׁבוּדֻקִּין וּמִשְׁבִּיתִין
רַבְעָה עֶשֶׂר לְאוֹר הַנֵּר . מִפְּנֵי שְׁבִלִילָה כֹּל הָעָם מְצוּיִין בְּבָתֵּים
וְאוֹר :

ב ומה היא הצעתה זו האמורה בצורה היא שיסיר החמץ הידוע לו ממשותו ושילוי לשון רבינו דמדאורייתא חרתי בעינן ביעור וביעול ומפקינן לביעול מדאמרינן שפירש בעבודה כוכבים השחת שרוף וכלה וביעור נמי כיוון שהחמירה בו חורה בחמץ בעינן עבודה כוכבים אלא מדאפקיה בלשון חשיבותו גלי לן דהיכא דלא אפשר ליכסיי ביעור ידוע בעינן ביעור והחלקו התנאים כיצד מבשרו כדליתא פ' כל שעה (דף כ"א) ולחמץ לו עיסה מגולגלת בתוך ביתו וההולך לשחוט פסחו ואלוול בנו וזמיו יאכל לחזור לזכר מסור לחכמים את דנו כל הני כיוון שצרידי כלל אפשר ואפי' לאו בביעול יאכל זמיו את שדרך להכריע ואפ"ל דביעול וכו' לחמץ שאמרי ידוע ודבריו סופרים לחפש אחרי במחבת ואפשר לפרש עוד דמאי דקלמח רב מדר"ם לא קאי אלא לענין שהדיקה והביעול יהיו דמחמיתין לא מן אלא דיקה וביעור. בדיקה דחנן (דף ב') אור לי"ד בודקין את החמץ דמ"ל לחנן דמחמי' דכיון דביעול אינו אלא משום חמץ שאינו ידוע וכבר בדק כל מקום שחמץ ימנא חמץ שהיה דעמו עליו וכמ"ל רבינו פ"א. ואפשר שהקטא אמוראים היא שחששו דהוי דאורייתא ומה שהזכירה ביעור לאשמועינן פלוגתא דר' יהודה ורבנן ור"י לפרושי מ והחיתה מה"ה שסחם דצרינו ולא פירש מה דעמו בכוונת רבינו. אבל א"ל ליישב מוסחם זו יפה ודעתיה עילוי ופריך ובי משכח לה לבטלה ואם איתא דמדאורייתא בעי ביעור לחמי מני. וה"ק ליבטלה מיד דמשכח לה וחזי לא עבר עליה בכל יראה ובשר הכי ליבערה

נקט אובל איידי דלריך למינקט בחר הכי דשעה שביעית אובל דהחם דוקא אובל והוא משום לא תאכל עליו חמץ אבל לא נהנה :

שמות חסר משה והוא ז"ל כבש שם שכן דרך לשמות שעה אחת והוא דלא כחמא
והיה לו לפרש כרבא אליבא דר"מ דהכין הלכתא כרבא לגבי דאביי וה"ל למימר דרך
חדש לשמות שהי שמות חסר משה ונפקא לן דלי בדקין להו לשהדי ואמרי בזהלת
שמים או בזהלת שלש דלא מכחשי אהדי ועדוון קיימת ולדברי רבינו כמה שכתב שם
שכן דרך העם לשמות שעה אחת הוי הכחשה דשתי שמות חסר משה ואל טעו והוא
נגד האמת ועל דר הדוחק היה נראה כמה שכתב רבינו דרך העם לשמות שעה אחת
ר"ל בדבור הלשון שזו חומר שמים או שלש שבעבור כפי ההנאה אין הפרש בזה אלא
אחת אבל ודאי כד דייקת שפיר הוי פשות שמים ומשכו והוא דוחק גדול וז"ע.
ולקושיא הראשונה שמעתי ממש חכם חשוב אחת של רבינו ז"ל שהשיב להכין לוייל על
זה דאש"ג דבגמרא מוכח דטעו בין חמש לשבע ביום המעון מ"מ נראה הוא לתת טעם
אחר יותר קרוב לסבירא ואש"פ שהגמרא לא אמרו אין חמש בזה דלא פליג על הגמ'
בדינא. וכל זה איננו שוה לי כלל דודאי האי טעמא קלישא הוא דהוי גזירה לגזירה
כדפרישית. וז"ל:

י. והאדובר בשעה ששית מכין לאורו מכה מדרות כו'. וז"ל אפילו בשעה חמישית אחמי
לא לקי מכה מדרות דהא מדרבנן אסור ועוד אחמי נקט אכול בשעה
ששית אפילו נהנה בשעה ששית נמי אסור מדרבנן. וי"ל דמ"מ כיון דהיא שעה דמוחר
בהנאה ס"ל ז"ל דלא נחמיר כל כך בארילתו. והאי דנקט אכול אפשר דה"ס נהנה אלא

[6] ברבא ותיבא נמי הכי פ"ק, ע"כ: [ג] וכן פיר"ש דביטול מועיל מקרא דהשביטה וקשה הרי לר"ע השבחה זו הבערה היא ופר"ת דביטול מועיל מדקאמר שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ואע"ג דאמרין בנדרים דאין הפך פחות משלשה שהוא מדרבנן כריב"ל דפליג אדר' יוחנן בסוף אין בין המורד ואמר דבר תורה אפילו באחד
היו

פ"ב מצות עשה מן התורה כו' עד ולתווא' מכל גבולו . פ"ק דספחים (דף ד' ה') ושק' ש"י
ויתרשמו דסנהדרין חמץ חיובין עליו עשה ולא תעשה עשה על כיוצא דלכיש תפניתו שאור
מנחיתם לא תעשה שאור לא ימלא בנהיכם ע"כ : וכן מדברי רופאים שבדוקין עד אין צריך בדיקה .
פ' קמא דספחים (דף ק"ז) :